

ارائه مدل آمادگی در برابر حوادث و تهدیدات شیمیایی برای بیمارستان‌های کشور

چکیده

مقدمه: کشور ایران همواره در معرض حوادث و تهدیدات شیمیایی فراوان بوده است. حوادث شیمیایی پیامدها و تلفات گسترده و شدیدی بر جای می‌گذارند. آمادگی بیمارستانی در برابر این حوادث می‌تواند نقش بسزایی در کاهش عوارض و مرگومیر ناشی از آن داشته باشد. در این پژوهش سعی شده است مدل جامع و عملیاتی برای آمادگی بیمارستانی در برابر حوادث و تهدیدات شیمیایی طراحی شود تا بتواند چالش‌های موجود بیمارستان‌ها در این زمینه را برطرف و خلأها را پر نماید.

روش: پژوهش حاضر، در سه مرحله انجام پذیرفت. در مرحله نخست، جهت شناسایی مدل‌های آمادگی بیمارستانی در برابر حوادث و تهدیدات شیمیایی در کشورهای مختلف و همچنین بررسی وضعیت برنامه‌های آمادگی بیمارستانی در کشور از روش مرور نظام‌مند استفاده شد. بدین منظور جست‌وجو در شش پایگاه داده‌ای، Pub Med, Web of science, Google scholar Scopus, ProQuest, Cochrane Library صورت گرفت. سپس در مرحله دوم برای شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر آمادگی بیمارستانی از رویکرد کیفی استفاده شد و با روش تحلیل محتوا، ۳۷ مصاحبه چهره به چهره نیمه ساختارمند با مدیران، خبرگان و آسیب دیدگان حوادث شیمیایی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مرحله سوم مؤلفه‌های استخراج‌شده از مرحله قبل با استفاده از روش دلفی اعتبارسنجی شد. در نهایت پس از اعتبارسنجی مدل اولیه، مدل نهایی تبیین و ارائه گردید.

یافته‌ها: در مرحله اول، ۱۳ مقاله وارد مطالعه شدند. در این مطالعات مؤلفه‌هایی از جمله الزامات آمادگی بیمارستانی، اعضای تیم آمادگی، آلودگی‌زدایی، تجهیزات حفاظت فردی، کارکنان و داوطلبین، برگه شرح وظایف کارکنان، پایگاه‌های داده‌ای و ارتباطات اشاره مطرح گردیده بود. یافته‌های مطالعه کیفی شامل نه مضمون ارزیابی خطر بیمارستانی، مدیریت و سازمان‌دهی، توانمندسازی نیروی انسانی، قانون، هماهنگی و ارتباطات، مستندسازی و ثبت وقایع، ریشه‌های فرهنگی-اجتماعی، آلودگی بیمارستانی و چالش‌ها بود. هرکدام از این مضمون‌ها دارای چندین طبقه و زیر طبقه بودند. به دنبال انجام یک مرحله دلفی تمام سؤالات موردنظر به درصد توافق بالای ۷۵ درصد دست یافتند. ترسیم روابط مضامین استخراج‌شده نهایی، موجب شکل‌گیری مدل مفهومی اولیه آمادگی بیمارستانی در برابر حوادث و تهدیدات شیمیایی گردید.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر نشان داد که نظام سلامت کشور برای پاسخ به حوادث و تهدیدات شیمیایی نیاز به یک برنامه آمادگی و مدل کاربردی دارد. برنامه آمادگی مبتنی بر مدل باید بر مبنای ظرفیت‌های بیمارستان‌ها، سطح‌بندی آمادگی بیمارستانی، دانش روز و تجهیزات حفاظت فردی و آلودگی‌زدایی کافی طراحی شود. پرهیز از امنیتی کردن حوادث شیمیایی و بالا بردن درک خطر مدیران،

مسئولین و مردم، بستر لازم برای ایجاد آمادگی بیمارستانی را فراهم خواهد آورد و به دنبال آن شاید کاهش پیامدهای مختلف ناشی از حوادث شیمیایی از جمله پیامدهای جسمی، روانی-اجتماعی و آسیب‌های اقتصادی خواهیم بود. آمادگی بیمارستانی در برابر حوادث شیمیایی به‌عنوان یک نیاز مهم در کشور احساس می‌شود و باید با فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم و تخصیص بودجه مناسب امکانات و حداقل‌های ممکن برای آن فراهم گردد.

کلمات کلیدی: آمادگی بیمارستانی، حوادث شیمیایی، تهدیدات شیمیایی، بخش اورژانس